

Detail gevel Schauspielhaus

Kunstpalast

Fontein in gracht ad Ko

Stedenprofiel: Düsseldorf

Roos van Put Düsseldorf staat bekend als dé stad van de mode. Terecht, vooral als je bedenkt dat tijdens de laatste Igedo Fashion Fairs maar liefst 1770 ontwerpers 2300 collecties lieten zien, dat er in deze stad 1400 modefirma's zijn gevestigd en je kunt in Düsseldorf maar liefst 3000 merken vinden. En niet de eerste de beste. Namen van wereldformaat tot het aanstormende talent, op het terrein van mode is het er allemaal. Ook op het gebied van beeldende kunst telt Düsseldorf mee. Al eeuwen lang. Denk alleen al aan de Düsseldorfer Schule in de periode 1830 tot 1840, die namen voortbracht die je in één adem noemt met de Duitse Romantiek. Karl Friedrich Lessing, Oswald Aschebach. In later eeuwen duiken grootheden als Joseph Beuys, Jörg Immendorf, Markus Lüpertz op. Zij gaven les aan de Kunstacademie. Vandaag de dag wonen en werken Thomas Schütte, Thomas Struth, Thomas Ruff en Katharina Fritsch in Düsseldorf. Van laatst genoemde zijn drie prachtige beeldhouwwerken te zien in K21. Een jong kunstinstituut –pas open sinds 2002– waar kunst vanaf 1980 centraal staat.

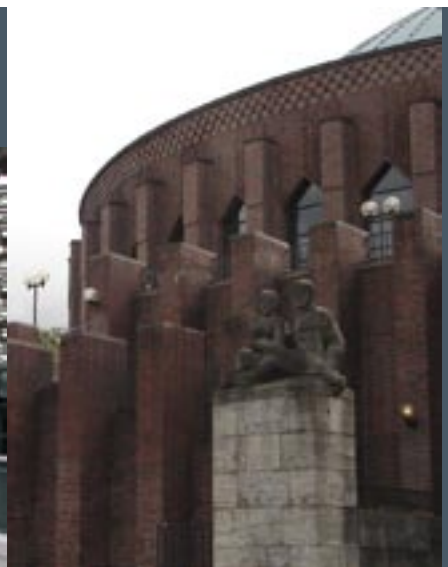
K21 en K20 zijn zusjes. In deze Nordrhein-Westfalen kunstverzamelingen vind je in eerst genoemde kwalitatieve hedendaagse kunst. K20 (sinds 1986 geopend) heeft een mooie collectie 20ste eeuwse kunst. Daarnaast worden in dit gebouw exposities georganiseerd. In de zomer van 2007 was een grote overzichtstentoonstelling te zien met werk van de Japanse Hiroshi Sugimoto (nog te zien tot en met januari 2008). Een kunstenaar die zich hier toont als een 'omnivoor'. Zijn oeuvre herbergt zowel een serie foto's van drive-in bioscopen als foto's met architectuur in de hoofdrol. De drive-in werken toonden enorme witte doeken. Lege, rechthoekige vlakken in een grijs, zwarte omgeving. Fascinerend zijn de foto's van architectuur waarin wolkenkrabbers voorkomen die elk moment lijken te verdwijnen in het niets. In K21 kan de aan eigentijdse kunst verslaafde zijn hart ophalen. Maar voordat collectie en tentoonstellingen aan bod komen, eerst kort het gebouw zelf. Om met een in het oog springend 'detail' te beginnen, dat ligt prachtig; aan het einde van een park aangelegd in 19de eeuw, aan een vijver. Het Ständehaus, waarin K21 is gevestigd, stamt uit 1876-1880. De architect die het interieur heeft verbouwd, spreekt zelf van een 'schöpferische Zerstörung'. Hij heeft het pand een glazen plafond gegeven, waardoor het daglicht vrij spel heeft. Het gehele interieur is wit en ademt ruimte. Vanaf

Frank Gehry

Interieur K21

Detail Tomhallen

K20

Detail gevel K21

Goethemuseum

de begane grond kijk je recht de hemel in. De blik blijft rusten op de twee torens, met daarin aan het zicht onttrokken, wenteltrappen. Alsof je in een hedendaags fort terecht bent gekomen. Wat een zeer bijzondere ervaring is.

Het museum organiseert tentoonstellingen met werk van kunstenaars die opereren in de voorhoede. Wat soms nogal hermetische tentoonstellingen oplevert. Zoals die van Amerikaan Joe Scanlan (nog te zien tot en met oktober 2008). De vaste collectie toont bekende namen. Van de Spaanse Juan Munoz is een groep lachende Chinezen te zien, Ron Mueck toont zijn bekende 'mensfiguren', hier in miniformaat, gepropt in een jute zak. Beelden van Thomas Schütte en van Katharina Fritsch. Fotografie, video, film en nieuwe media. Je kunt hier een middagje doorbrengen zonder je ook maar een seconde te vervelen. Lastig is wel dat je toestemming voor het maken van foto's moet vragen. Flitsen en statief zijn verboden. Bij deze musea staan overigens gratis fietsen. De afstand tussen beide is te lopen – circa 20 à 30 minuten – maar heb je weinig tijd, kun je een fiets van dit witte fietsenplan gebruiken. Twee routes: langs de Rijn of over de Königsallee. Natuur of een keur aan winkels.

De stad heeft een behoorlijk aantal musea, wil je ze allemaal zien, ben je wel een paar dagen

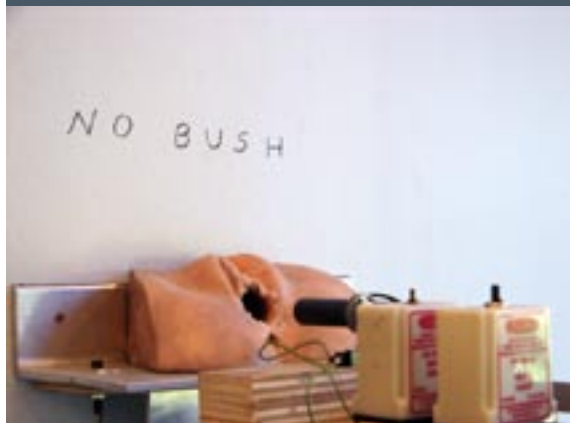
zoet. Noemenswaardig is KIT – Kunst im Tunnel. Vooruitstrevend. Ligt aan de Rijn. Met een klein café/restaurantje en terras. Kun je mooi even op uitpuffen als je het hele eind bent komen lopen vanaf het Kunst Palast aan de andere kant van de stad. Wat toch een kleine 20 minuten stevig doorstappen is. Langs de Rijn, dat wel, dus de wandeling is bij goed weer zeer aangenaam. Het Kunst Palast en het daar vlakbij gelegen NRW – Forum Kultur und Wirtschaft hebben beide een goed tentoonstellingsprogramma. Het Kunst Palast toont vanaf september tot en met januari 2008 een tentoonstelling onder de titel Bonjour Rusland, met werk van Monet, Gauguin, Matisse, Repin, Kandinsky, Malevitsch, Chagall e.a. – Franse en Russische meesterwerken uit Moskou en St. Petersburg. In het NRW was in de zomer van 2007 een grote overzichtstentoonstelling te zien met fotografie van Jeanloup Sieff. De museumwinkel hier heeft een grote keus fotografieboeken. Het restaurant hier is goed, zowel wat betreft lunch als zoetheiden.

Bij galleries wordt aanzienlijk minder moeilijk gedaan wat het fotograferen betreft. De meeste galeriehouders kijken zelfs niet op of om als bezoekers de galerie binnenwandelen. Düsseldorf heeft ruim veertig galleries waarvan er een aantal meetelt op het internationale vlak. Voor een

overzicht, zie de tips. Aardig is om in dit verband Galerie Hans Mayer te noemen, een galerie die deelneemt aan Art Basel. In de zomer van 2007 was in deze galerie een enorme installatie te zien met een hoog anti-Bush gehalte van de Amerikaanse kunstenaar Jon Kessler. Typisch werk dat aangekocht wordt door een privé verzamelaar of een museum; namelijk een installatie met talloze televisies. In de galeriefolder, verkrijgbaar binnen elke galerie, staat vermeld aan welke beurzen galleries deelnemen. Geeft meteen een goed beeld van de kwaliteit en de positie van de galerie. Aardig om in het hedendaagse verband te noemen is de jaarlijkse galerieroute die elk jaar in de laatste twee weekeinden van augustus plaats heeft. Dan openen maar liefst 500 kunstenaars de deuren van hun atelier. Jammer genoeg ontbreken op de lijst namen van grote kunstenaars die in Düsseldorf wonen zoals Thomas Schütte, Thomas Struth, Thomas Ruff en Katharina Fritsch. Niettemin geeft zo'n open atelierroute een goed beeld van de kwaliteit van de lokale kunst.

Heb je nog wat tijd over en ben je met de auto, rij dan op de terugweg naar Nederland over Neuss. Daar is het Museum Insel Hombroich te vinden. Dat ligt in een park van formaat op een terras-landschap, vormgegeven door de landschaps-architect Berhard Korte. Op dit terrein bevinden

Jon Kessler bij Galerie Hans Mayer

Affiches K20 en K21

Insel Hombroich, sculpturen uit de tijd Rode Khmer

Werk van Katharina Fritsch in K21

Body van zeep bij Galerie Cebra

Kult aan de Ko

zich elf gebouwen waar kunst is te zien. Deze zijn weer ontworpen door beeldhouwer Erwin Heerich. In de paviljoens zijn kunstwerken te zien uit verschillende periodes en tijden. Een dialoog tussen totaal verschillende eeuwen ontstaat want er zijn bijvoorbeeld beeldhouwwerken te zien uit de tijd van de Rode Khmer, etsen van Rembrandt, stoelen van Rietveld, beelden van Medardo Rosso, schilderijen van Francis Picabia, werken van Arp. Een juweeltje dit museum. Net als het park zelf en de wandeling waar je vele uiteenlopende objecten en sculpturen tegenkomt. Alsook de paviljoens en de gevarieerde collectie, waar zelfs de doorgewinterde kunstliefhebber nog wat kan leren. Het terrein heeft een paviljoen waar je kunt lunchen, thee drinken, boekje lezen onder de bomen. Wat veel oudere bezoekers doen, want om het hele terrein te zien, moet je toch aardig ter been zijn. Uitrusten kan hier gelukkig overal. Met zicht op bloeiende hortensia's.

MODE, BIJZONDERE WINKELS, ETEN

Düsseldorf is een modestad. Die naam heeft het al tijden. En terecht. Want voor elke portemonnee is er wel wat te vinden. Het is onmogelijk om binnen dit verband uitgebreid in te gaan op alle noemenswaardige modeplekken. Het zijn er eenvoudigweg te veel. Veel te veel. Je weg zoeken binnen de mode is in deze stad erg eenvoudig, in de bin-

nenstad (wijken Altstadt en Stadtmitte, Carlstadt) struikel je over de leuke winkels. Daarom worden hier enkele bijzondere genoemd, met name op het gebied van design en sieraden – deze zijn eveneens in overvloed in deze stad, maar een aantal springt er uit. Galerie Cebra bijvoorbeeld. Dit ziet er weliswaar uit als een winkel waar je van alles op het gebied van tassen en sieraden kunt krijgen, maar Cebra kwalificeert zichzelf als een galerie. Het aanbod is van hoge kwaliteit. De eigenaresse vertelt te werken met zo'n 280 ontwerpers. Cebra bestaat dit jaar (oktober 2007) twintig jaar en dat wordt vanzelfsprekend groots gevierd. De collectie tassen van Cebra is erg origineel, variërend van een leren tas in de vorm van een teckel tot een tas gemaakt uit een leren pieper. Maar wat je absoluut wilt hebben is de body van zeep. Talloze rozenblaadjes in zeep vormen de body, stap je in bad, lost deze op. Mooi om voor de eerste keer bij een nieuwe geliefde uit te proberen? Om in de sfeer van het baden te blijven: bij Optimist vind je allerhande badeendjes. Gekke gieter-tjes en talloze overige nutteloze hebbingetjes. Achter in de zaak de wat stoutere (lees: erotisch getinte) cadeautjes, voor hem en haar. Snoepgoed voor de edele delen bijvoorbeeld. Ook bijzonder, maar dan heel anders, is de knopenwinkel. Prachtig ouderwets, maar noodzakelijk en in Nederland bijna nergens meer te vinden.

Zeg je Düsseldorf, zeg je kwaliteit. Zoveel moge duidelijk zijn na het lezen van dit Stedenprofiel. Kwaliteit gaat ook op wanneer je het over eten hebt. Hier is de keus eveneens enorm en het aanbod gevarieerd. Aardig om te noemen zijn in dit verband de foodhalls in de grote warenhuizen en/of shoppingmalls. In Sevens bijvoorbeeld – aan de beroemde Königsallee – is op het souterrain een uitgebreid assortiment te vinden. Van winkelen en kunst kijken word je hongerig, dit is een goede plek om even bij te komen. Een ontdekking is Delikatessa im Carsch Haus. Niet zo uitgebreid als het beroemde Harrods in Londen, en ook niet zo duur, maar wel met een soortgelijke keus. Je kunt er Aziatisch eten, sushi bijvoorbeeld, Italiaans, lekkere belegde broodjes en er is een grote keus aan vis, fruit, een assortiment yoghurt. En nog veel meer. Ook voor take away. Wil je geen tijd verspillen, kun je hier even snel en lekker eten. Een echte aanrader. Tot slot, op het gebied van hedendaagse architectuur kun je hoogstandjes van Frank Gehry vinden. In Neuer Zollhof, gelegen in de wijk Unterbilk, wat een erg hip buurtje is. Met hier tevens weer, een grote keus aan terrassen (van lounge tot houten stoeltjes) en vele, vele restaurantjes. Düsseldorf heeft alle karakteristieken van een metropool, maar dan op Europese schaal. En dan hebben we nog niet eens het nachtleven uitgetest.

GALERIES EN KUNSTENAARS

Düsseldorf telt ruim veertig galleries. De meest toonaangevende zijn: Galerie Bugdahn und Kaimer, www.bugdahundkaimer.com
Galerie Hans Mayer, www.galeriemayer.de
Galerie Felix Ringel, www.felixringel.com
Anna Klinkhammer Galerie, www.anna-klinkhammer.de
Cosar HMT, www.cosarhmt.de
Konrad Fischer Galerie, www.konradfischergalerie.de
Sies + Höke, www.sieshoeke.de

Meer informatie over galleries: www.galerienduesseldorf.de.
De galeriefolder is in elke galerie verkrijgbaar, verschijnt vier keer per jaar.

Elk jaar openen kunstenaars de laatste twee weekenden van augustus de deuren van hun ateliers. Dat zijn er meer dan 500. Jammer genoeg ontbreken op de lijst namen van grote kunstenaars die in Düsseldorf wonen zoals Thomas Schütte, Thomas Ruff en Katharina Fritsch. Niettemin geeft zo'n open atelierroute een goed beeld van de kwaliteit van de locale kunst. Zie: www.kunstpunkte.de

MUSEA EN INSTITUTEN MODERNE EN HEDENDAAGSE KUNST

Akademie-Galerie, www.kunstakademie-duesseldorf.de
K20, Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen, ook wel Kunstsammlung am Grabbeplatz genoemd, www.kunstsammlung.de.
Met ertegenover de Kunsthalle.
K21, Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen, ook wel Kunstsammlung im Ständehaus genoemd, www.kunstsammlung.de. Gehuisvest in een prachtig gebouw met glazen dak. Uitgebreide museumwinkel, grote boekenkeus. Bij deze musea staan gratis fietsen. De afstand tussen beide is te lopen – circa 20 minuten – maar heb je weinig tijd, kun je een fiets van dit witte fietsenplan gebruiken. Twee routes: langs de Rijn of over de Königsallee. Natuur of shops.
Kunsthalle Düsseldorf, www.kunsthalle-duesseldorf.de
KIT- Kunst im Tunnel, www.kunst-im-tunnel.de. Het café erbij heeft lekker apple- en cherrycrumble's.
Museum Kunstpalast, www.museum-kunst-palast.de
NRW –Forum Kultur und Wirtschaft, www.nrw-forum.de
Het restaurant in het NRW is een aangename plek om tussen alle museumbezoeken door even op adem te komen. Kleine kaart, maar kwaliteit is goed. De museumwinkel heeft veel boeken op het gebied van fotografie.

EVEN BUITEN DÜSSELDORF

Museum Insel Hombroich, in Neuss. In een park van formaat op een terras-landschap, vormgegeven door de landschapsarchitect Bernhard Korte, bevinden zich elf gebouwen. Deze zijn weer ontworpen door beeldhouwer Erwin

Sevens

Heerich. In de paviljoens zijn kunstwerken te zien uit verschillende periodes en tijden. Een dialoog tussen totaal verschillende eeuwen ontstaat want er zijn bijvoorbeeld beeldhouwwerken te zien uit de tijd van de Rode Khmer, etsen van Rembrandt, stoelen van Rietveld, beelden van Medardo Rosso, schilderijen van Francis Picabia, werken van Arp.

Een juweeltje zowel het park als de wandeling waar je vele uiteenlopende objecten en sculpturen tegenkomt. Alsook de paviljoens en de gevarieerde collectie, waar zelfs de doorgewinterde kunstliefhebber nog wat kan leren. In datzelfde Hombroich is de Langen Foundation te vinden, www.langenfoundation.de. Check de openingstijden.

MUSEA OVERIG

Theatermuseum, Filmmuseum, Heinrich Heine Institut
Goethemuseum www.goethemuseum.com
Informatie over al deze musea is ook te vinden op www.duesseldorf.de

WINKELN, MODE, EIGENTIJD'S DESIGN EN SIERADEN

Düsseldorf is dé modestad van Duitsland. Om een idee te geven: maar liefst 1770 ontwerpers lieten 2300 collectie zien tijdens de Igedo Fashion Fairs. In Düsseldorf en omgeving zijn 1400 modefirma's gevestigd, je kunt er 3000 merken vinden en in de stad zijn 700 showrooms. Het Mekka voor de shopaholic dus. Meer informatie: www.cpd.de

Natuurlijk vind je alles wat je nodig hebt aan de Königsallee. Variërend van grote warenhuizen zoals Kaufhof en Sevens. Tot de grote namen, die de

NRW

Königsallee de allure van Parijs geven horen Chanel, Gucci, Burberry, Mont Blanc, Louis Vuitton, Toni Gard, Rolex, Cartier, Prada, COS, Stefanel, etc.. Leuke winkels tevens aan de Heinrich Heine Allee en in de oude binnenstad. American Apparel aan de Benrather Strasse. Overige ontwerpers laten zich ook niet onbetuigd: Renate Harvans, Sabine

Schumacher, Peter O. Mahler, Annette Gortz, Tony Gard, Uta Raasch, Ursula Conzen.. En ook in de Altstadt stuit je op leuke, kleine boetiekjes, accessoires, hoeden, sieraden (oud en nieuw): Barbara Schulte-Hengesbach Schmuck, www.schulte-hengesbach.de, Frowein, Wohn- und Geschenkartikel, te vinden aan de Mutter-Ey-Strasse, deze winkel heeft ook een verkoopadres op het net www.nettkauf.de, Optimist, www.optimist-madeinduesseldorf.de. Galerie Cebra, www.galerie-cebra.de. Knopenwinkel: Knöppfe, Kasernestrasse 1a. Leuke straat is ook Bilkerstrasse, hier boetiekjes (Carmen Mairo) en winkels met Aziatische Tapijten, Sieradenontwerpers, Art Deco en diverse galleries. Voor de hondenuitdokter: Hundestolz en Dog's Deli – bij de laatste staan de hondenkoekjes uitgestald alsof ze dure bonbons zijn. Zie www.dogsdeli.de

ETEN

Düsseldorf heeft hoge kwaliteit op het gebied van kunst en mode, datzelfde geldt voor het eten. Waar je ook gaat zitten, de kans is heel groot dat de prijs/kwaliteitverhouding prima in orde is. Een kleine selectie uit het enorme aanbod. Bel's, www.bels-restaurant.de; Cussinnet, Oberkassel, Belsenplatz 3, accepteren geen creditcards of pin; Q-Lounge, www.my-q.de; Weinhaus Tante Anna, www.tanteanna.de; Ristorante Saitta, www.saitta.de; Marrakech, www.das-marrakech.de.

Zeg je Düsseldorf, zeg je kwaliteit en dat is ook terug te vinden in het eten. In grote shoppingmalls als Sevens vind je in het souterrain een grote Foodhall. Ook goede traiteurkwaliteit is te vinden bij Delikatessa im Carsch Haus – Italiaanse, Beierse delicatessen, Aziatische en grote keus aan vis, Heinrich Heineplatz nr. 1. Even snel wat eten, maar wel erg lekker, zit je hier goed.

THEATER

De stad heeft vele theaters. Is je Duits op niveau, kun je naar het Schauspielhaus gaan. Maar ook een bezoek aan de Opera is aan te raden – www.rheinoper.de. In hetzelfde theater klassieke dans.

WEBSITES EN CULTURELE AGENDA'S

d'Art News, Kunstterminen in Düsseldorf, Neuss und Wuppertal, verkrijgbaar in alle musea.

In Düsseldorf, Offizielles Monatsprogramm der Landeshauptstadt, gratis verkrijgbaar in alle musea, maandblad. DJournal, Düsseldorfer Gesellschaftsmagazin, glossy maandblad, 2,50 euro, verkrijgbaar bij kiosken.